Novi list, 2.1.2016, str. 54, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16294342
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Kultura

ZKM UZ PREMIJERU PREDSTAVE »ČAROBNI BRIJEG« THO

Ambiciozan projekt koji nije stigao sazreti

Na vrhu svijeta - scenografija skupine Numen

Foto ZKM

Predstava Janusza Kice ostaje galerija nagomilanih skica raznovrsnih likova koji su zaglavljeni između prepričavanja i slobodnog asociranja, ne uspijevajući se konsolidirati u markantne osobnosti. Sve to navodi na pomisao da prozno pripovijedanje i dramska igra djeluju po sasvim drugim zakonitostima

Ženski kor predstave

U vremenu u kojem svaki pas već ima posjećenu facebook stranicu, »Čarobni brijeg« posve je izgubio nekadašnju ekskluzivnost svoje lokacije. Ako vam se danas bježi od konteksta koji poznajete, samo kliknete i začas možete biti u Mannovoj Švicarskoj, jednako kao i na bilo kojim egzotičnim destinacijama sveopće hedonije, hipohondrije i eskapistike. Virtuala do te mjere vlada ljudskom percepcijom da je teže pronaći nekoga tko joj ne pripada, negoli osobe koje svoj »pravi« život dragovoljno provode u imaginarnim krajolicima (interneta).

Opća inflacija unutarnjih bjegova stoga pred dramaturge romaneskne grade Thomasa Manna stavlja osobite zahtjeve, koje su dramaturzi Hermann Beil i Vera Sturm riješili povezivanjem modernističkog romana o snježnim rezervatima tuberkuloznih bolesnika s Andersenovom bajkom o Snježnoj kraljici. Usporedba funkcionira na papiru, ali u kazalištu trebamo malo više od umetanja kratkog citata Andersenove poučne priče o smrznutim srcima.

Osim navedene dramatizacije Mannova romana, dramaturgiju same zagrebačke predstave (kao i prijevod adaptacije Beila i Sturmove) potpisuje Lada Kaštelan, no moj je kritičarski stav da dramski rukopis Kaštelanove (u kojem bajka ima posebno i vrlo kompleksno mjesto) nije redateljski ni približno dostatno uvažen u postavljanju na scenu Mannova svijeta. Štoviše, čini mi se da bi Kica dalje dospio da je scenski usporedio dramu »Prije sna« Lade Kaštelan i njezin bolnički odjel s Mannovim tuberkuloznim liječilištem. Tim više jer na oba mjesta bolesti bajka igra ulogu »autentičnog dokumenta« o ljudskim željama i povredama.

Originalni »Čarobni brijeg« inače obiluje i brojnim aluzijama na bajke braće Grimm, kao i kompliciranom simbolikom broja sedam. Roman je moguće usporediti i s Puccinijevom operom »La Bohème« (čiji junaci također izjednačuju tuberkulozu i umjetnost), kao i s distopijskim Kafkinom »Zamkom«, odnosno riječ je o tekstu koji ispraća za bogataše nadasve dokono i privilegirano devetnaesto stoljeće, najavljujući pomor Prvog svjetskog rata.

Vrtuljak likova

Scenografija skupine NUMEN i Ivana Jonkea smješta publiku na sve četiri strane velike ZeKaeM-ove pozornice, dok se iznad gledališta nalazi neka vrsta okruglog projekcijskog platna sa stalnim motivom alpskih krajobraza. Pogled koji scenografija ugrađuje gledatelju u oči tako je usporediv sa stajanjem na vrhu svijeta, odakle promatramo alpski krug planinskih vrhunaca. Kroz izvedbu nas glumački vodi Adrian Pezdirc (Hans Castorp), ne nužno idealan izbor za ulogu naivca, ali svakako jaka, domišljata i uvjerljiva scenska osobnost, koja je uspjela prevrednovati svoj inače podosta izgubljeni i pasivni lik u idealističkog viteza/tragača.

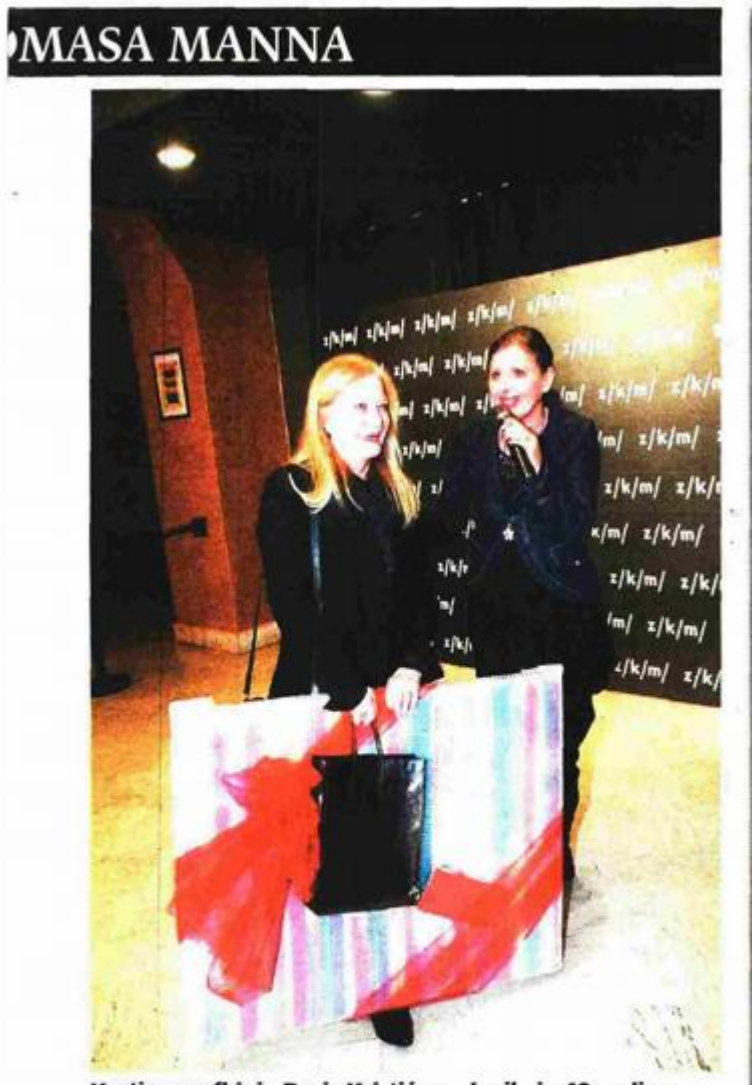
Glumci kao Krešimir Mikić (okorjeli medicinski cinik ili primarijus Behrens), Rene Medvešek (u čovječanstvo nepovratno zaljubljen Settembrini) i Rakan Rushaidat (teroristički bešćutan Naphta) napravili su cjelovite dramske uloge, na kojima se mogla bazirati zgusnutija i barem sat vremena kraća dramatizacija Mannova teksta. Ova tri lika ionako čine središnji debatni trokut Mannova svijeta, u kojem pisac (predvidljivo) ne može odlučiti jesu li gori oni koji vjeruju ili oni koji ne vjeruju u ljude. Medvešek, Mikić i Rushaidat izdvajaju se iz ostatka ZeKaeM-ova ansambla i zbog načina plasiranja Mannova jezika, izgovarajući rečenice s odmjerenom emocionalnom težinom i unutarnjom motiviranošću, dok mnogi drugi glumci izbacuju tekst iz sebe kao da je u pitanju igra što bržeg i jednoličnije egzaltiranog »iskrcavanja« replika.

Tu posebno mislim na ženski kor predstave, dakle Natašu Dorčić kao gospođu Stöhr, Anđelu Ramljak kao gospođu Iltis, Hrvojku Begović kao Marusju, Doru Polić Vitez kao gospođu Kleefeld, Mariju Šegvić kao gospođu Levi i Uršu Raukar

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Novi list, 2.1.2016, str. 55, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16294342
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Kultura

Kostimografkinja Doris Kristić proslavila je 40 godina rada u kazalištu, na fotografiji sa Snježanom Abramović Miljković

kao gospođu »Tous-les-deux«, ali i na Frana Maškovića kao Castropova rođaka Joachima. Scenom se neprestano kotrljaju, voze i prolaze velike količine likova, među kojima se izdvajaju tek smirenije, minijaturne, tragične ispovijedi Mara Martinovića (Ferge) i Sretena Mokrovića (Peeperkorn).

Svojim su ulogama na osobit način ovladale i Doris Šarić Kukuljica kao dijabolična upraviteljica bolnice Adriatica, odlučna u svakoj gesti (od trešnje toplomjera do prekoravanja pacijenata), neobično zaigrana bolničarka ili Patuljčica Emerentia u izvedbi Milice Manojlović te Lucija Šerbedžija, ledena kraljica ili femme fatale čitavog uprizorenja: Mannova gđa. Chauchat. Tu su i Dado Ćosić (dr. Krokowski), Slaven Špalinović (gospodin Albin) i Filip Ćika (dječak). Ansambl u cjelini govori prebrzo i premonotono, kao da se boji i složenosti i trajanja Mannovih rečenica.

Princip gomilanja

Glumce je prema klasičnoj modi Mannove europske salonske dekadencije odjenula nadasve precizna i suautorski senzibilna Doris Kristić, koja ovom izvedbom slavi četrdestogodišnjicu rada u kazalištu, dok je glazbu (prema Andersenovoj lirici) skladao Wolfgang Schmidtke. Trosatna izvedba pati od različitih vrsta ritmičkih praznina i padova, odnosno dojma da se s glumcima radilo premalo i prepovršno. Ponajprije nije uspostavljen intenzitet likova, niti jaki scenski razlozi za njihovu mnogobrojnu prisutnost. Kao da je autorski tim predstave bio toliko fasciniran romanesknim obiljem da se zaboravilo da teatar uvijek bolje radi na malom ljudskom uzorku, kao i da motivacija likova ne može biti deklarativna – mora nastati iz samih odnosa, za koje na Kicinoj sceni jednostavno nema ni vremena ni mjesta. Utoliko je »Čarobni brijeg« tipičan primjer ambicioznog projekta koji nije stigao sazrijeti. Nedostaje mu još nekoliko mjeseci rada na dramskom zgušnjavanju.

Mnogo motiva ritualnog okupljanja i kružnog mišljenja prostora i vremena nije se stiglo »prosijati« do scenske jezgrovitosti, dok se na glumačkom planu prelako posegnulo za lajtmotivima iza kojih nikada ne uslijedi očekivana slojevita kontekstualizacija. Uopće neću započinjati temu zašto svim Mannovim likovima nedostaje elementarne volje da išta poduzmu ili promijene, niti zašto na Kicinoj pozornici volje ima u ogromnim količinama, ali mahom je investirana u frivolna zbivanja (tračeve i koketerije).

Je li Kica htio s Mannovim likovima napisati novi, pseudo-Andersenov tekst? Ni u tom slučaju likovi ne stižu do Andersenove tragičke živosti. Predstava ostaje galerija nagomilanih skica raznovrsnih likova koji su zaglavljeni između prepričavanja i slobodnog asociranja, ne uspijevajući se konsolidirati u markantne osobnosti.

Sve to navodi na pomisao da prozno pripovijedanje i dramska igra djeluju po sasvim drugim zakonitostima, odnosno da se vrijeme drame ne prostire u širinu, nego u dubinu. Publika je predstavu ispratila pristojnim, ali zamorenim aplauzom; još jednim signalom slabog emocionalnog dosega predstave u cjelini.

Nataša GOVEDIĆ